

לכבוד: חברי המועצה הלאומית לגיל הרך

הנדון: סיכום ישיבה מס' 10 של המועצה לגיל הרך

ביום שני, ז' בתשרי תשפ"ב ה- 13/9/2021 התקיימה ישיבה מס' 10 של המועצה. הישיבה עסקה בנושאים הבאים:

א. עדכונים לגבי הפעילות בחודשים האחרונים והפעילות המתוכננת להמשך השנה

ב. הצגת סטטוס פעילות ועדות המשנה

להלן עיקרי הדיון:

עדכונים לגבי הפעילות

1. סגנית יו"ר המועצה סימה חדד עדכנה לגבי הפעילות בתקופה האחרונה והפעילות המתוכננת להמשך השנה:

- התקיימו מספר פגישות עם שרת החינוך, יו"ר המועצה, בהן הוצגה העשייה בשנתיים האחרונות.
- השרה קיבלה את הדו"ח שהכינה המועצה לשנים 2019-2020, והלשכה נמצאת בתהליכי כתיבת הפתיח לקראת פרסומו.
- השאיפה היא לקדם את כינוס ועדת השרים לאחר החגים.
- תהליך המכרז להקמת מינהלת המועצה ומרכז המידע והמחקר מתקדם עם משרד החינוך. המימוש תלוי באישור תקציב המדינה.
- במשרד החינוך נעשית עבודת חשיבה לגבי קבלת האחריות על מעונות היום, כולל מינוי של פרויקטור לנושא.
- מועדי פגישות המועצה הקרובות להמשך השנה:
- 4 בנובמבר – בהשתתפות יו"ר המועצה, שרת החינוך.
- 27 בדצמבר.

2. מכיוון שעברה שנה מאז מינויים של ראשי ועדות המשנה הפעילות ושל חבריה, סגנית יו"ר המועצה ביקשה מחברי המועצה לאשר את הארכת פעילותם עד לסוף שנת 2021:

- לא הובעו בדיון התנגדויות. רשימת החברים תשלח במייל לחברי המועצה, כדי שיוכלו להעביר התייחסויות פרטניות במידת הצורך.
- צוין שקיימות גם מספר הצעות לצירוף חברים חדשים בוועדות. הצעות אלו ייבחנו בהמשך, לאחר אישור סופי של המשך פעילות החברים הקיימים.

הצגת סטטוס פעילות ועדות המשנה

3. ראשי וועדות הורים ומשפחה, קהילה ומסגרות חינוך וטיפול הציגו את פעילות ותוצרי הוועדות בחודשים האחרונים.

4. הודגש שתוצרי הוועדות התבססו על דיונים של חברי הוועדות שלקראתם הוכנו גם סקירות מחקריות מעמיקות של תמונת המצב בישראל ושל מודלים רלוונטיים הקיימים במדינות שונות ברחבי העולם.

5. בשל מגבלות הזמן, לא הוצג סטטוס עבודת ועדת מידע ומחקר. יוקצה לכך מקום בישיבה הבאה.

6. ראש הוועדה, חנה שדמי, הציגה את עיקרי הפעילות והתוצרים של ועדת הורים ומשפחה בחודשים האחרונים:

- הוועדה עסקה בשני נושאים:
 - (1) גיבוש רשימה ראשונית של מהלכים שיאפשרו להורים עובדים להגדיל את משך הזמן שלהם עם הילדים, כבסיס לניתוח מעמיק של תועלות צפויות, עלויות ומשמעויות.
 - (2) בחינת מודלים של מסגרות לגיל הרך בעלות מאפיינים גמישים במדינות שונות בעולם, כבסיס לגיבוש מודלים אפשריים ליישום בישראל.
- בנושא הגדלת זמן הורים ילדים:
 - גובשה רשימה רחבה של פתרונות אפשריים הנוגעים לחזרה הדרגתית לעבודה לאחר חופשת הלידה, הגדלת מספר ימי/שעות החופשה של ההורים לאורך כל שנות הגיל הרך, והגמשת תנאי העבודה בשנות הגיל הרך:
 - (1) אפשרות למשרה חלקית זמנית בחודשים הראשונים שלאחר החזרה לעבודה
 - (2) הארכת תקופת הזכאות לשעת ההורות לשנה במגזר הפרטי (בדומה למגזר הציבורי)
 - (3) אפשרות לפרוס את חופשת ההורות עד גיל שש – חל"ת או בתשלום חלקי (פריסה שבועית)
 - (4) הרחבת מספר ימי מחלת ילד הניתנים לניצול מתוך כלל ימי המחלה של העובד
 - (5) הנהגת ימי בחירה ייעודיים לצורך טיפול בילד (לא רק עבור מחלה)
 - (6) תמריצים כלכליים למעסיקים (סבסוד / הטבות מס / מענקים) לאפשר סידור עבודה גמיש
 - (7) מיסוד עבודה של יומיים לפחות מהבית בתפקידים רלבנטיים במגזר הציבורי
 - (8) חקיקת הזכות לבקשת סידור עבודה גמיש בדומה לנהוג בעולם
 - (9) מיסוד דירוג מעסיקים על פי ידידותיות למשפחות
 - (10) גיבוש תכנית הסברה למעסיקים בנושא הסדרי עבודה גמישים
 - בחודשים הבאים יידרש לבחון את תועלות כל אחד מהמהלכים בהגדלת האפשרות לספק זמן איכות של ההורים עם הילדים בגיל ברך, ולצד זה את המשמעויות של המהלך בראיית ההורים (ביקוש בקרב הורים בעלי מאפיינים שונים והמשמעויות עבורם), המעסיקים (המשמעויות התקציביות והניהוליות) והכלכלה והחברה (תקציב המדינה, תעסוקת נשים, אי שוויון וכד').
 - בנושא מודלים של מסגרות גמישות, נמצאו שני פתרונות הקיימים בעולם שיכולים לאפשר להורים להשתמש בשירותי מסגרות חינוך וטיפול באופן חלקי בלבד, ולהיות יותר ימים ושעות עם ילדיהם לאורך השבוע: (1) אפשרות הרשמה למעונות על בסיס חצאי-יום, על פי בחירה מראש של שעות וימי הפעילות, ו-2) מעונות הפועלים בשעות ארוכות מהרגיל, אך מאפשרים להורים להביא ולאסוף את ילדם במספר נקודות לאורך היום. בהמשך, יידרש לבחון את הביקוש ואת הישימות לפתרונות מסוג זה בישראל.
 - התייחסויות והערות מרכזיות שעלו בדיון:
 - נדרש לבחון את ההתאמה של הפתרונות המתייחסים לאיזון בין בית ועבודה לאוכלוסיות שונות. למשל, פתרונות של עבודה מהבית אינם רלוונטיים לרבים מהמקצועות במשק.
 - כמו כן, יש לקבל בזהירות החלטות לגבי חקיקה מול מעסיקים. ישנם מעסיקים רבים שכבר נתנים הטבות שונות לעובדים, והתערבות חקיקתית שתדרוש הסתייגויות והתאמות רבות עלולה ליצור נזק גם לקיים.

- הובהר שמסגרות גמישות לא יהיו מודל תחליפי אלא אפשרות נוספת למסגרות הקיימות, שמותאמת לצרכים ולהעדפות של חלק מההורים.
- נדרש להתייחס במסגרת השיח גם לנושא של קמפוס משותף.

ועדת קהילה

7. ראש הוועדה, רבקה פישמן, הציגה את עיקרי הפעילות והתוצרים של ועדת קהילה בחודשים האחרונים:

- הוועדה עסקה בגיבוש הצעה לעקרונות מנחים, ייעוד, מטרות ותחומי פעילות של יחידות גיל רך ברשויות המקומיות.
- על פי ההמלצה:
 - בכל רשות מקומית תוקם יחידה ייעודית האחראית על הגיל הרך - גילאי לידה עד 6.
 - ליחידה יוגדרו תחומי אחריות וסמכות ותפקידים בסיסיים.
 - המדינה תשתתף בתקצוב כוח האדם והפעילות של היחידה בשיעור דיפרנציאלי שיותאם למאפייני הרשות המקומית (גודל, מצב סוציו-אקונומי, איתנות העירייה ועוד), בהיבטי תקינה של היחידה ותקציבי פעילות (הקמת מאגרי מידע, כלים ניהוליים, הפעלת תוכניות ועוד).
 - ייעוד היחידה יהיה: ריכוז וקידום הטיפול בכלל תחומי החיים הרלוונטיים לגיל הרך (מגילאי לידה עד שש) ברשות המקומית, לרבות מסגרות חינוך וטיפול, בריאות, רווחה ושירותים קהילתיים אחרים.
 - מטרות היחידה:
 - קידום ראייה סביבתית-קהילתית כוללת וחוצת תחומים של תחום הגיל הרך ברשות המקומית.
 - הבטחת הטיפול בכלל תחומי החיים הרלוונטיים לגיל הרך ברשות המקומית, בין אם בעצמה או על ידי יחידות עירוניות אחרות.
 - קידום הזמינות, המגוון והאיכות של השירותים הקהילתיים בתחום הגיל הרך ברשות המקומית, המותאמים לצרכים ולהעדפות הייחודיים של הילדים, המשפחות והקהילות.
 - כמו כן, הוועדה גיבשה המלצה לתפקידי יחידת הגיל הרך.
 - בהמשך נדרש יהיה לבחון את היקפי התקינה, אופן השתתפות המדינה בתקציב והכפופות המומלצת של היחידה.
 - התייחסויות והערות מרכזיות שעלו בדיון:
 - נדרש לבחון בזהירות את נושא כפיפות היחידה. יש ברשויות יחידות שאמונות על חינוך גילאי 3-6 ויש רשויות שהרחיבו לגילאי לידה עד 3. הכנסת גילאי לידה עד 3 ליחידה הקיימת בעל משמעות קריטית- אם תשב באגף החינוך, לא בטוח שתדע לטפל במכלול התפקידים.
 - נדרש לבחון מה דרישות התפקיד של מנהל היחידה ומה הכישורים שנדרשים לו (ניהוליים ומקצועיים).
 - נדרש להגדיר באופן ברור את כלל תחומי האחריות והסמכות של היחידה. אמנם כל יחידה תתפור משהו המתאים לה, אך אמירה כי הרשויות המקומיות יוכלו להחליט על הרחבת תחומי האחריות והתפקידים עלולה לעודד אי שוויון.
 - נדרש לבחון את הקשר שיהיה בין היחידה ברשות המקומית לבין המשרדים הממשלתיים.
 - תכנית 360 צריכה להיות חלק בסיסי בפעילות וניהול היחידה, והיחידה תצטרך גם לחבור למיזמים שקורים בשטח.

ועדת מסגרות חינוך וטיפול

8. ראש הוועדה, ד"ר נעמי מורנו, הציגה עיקרי הפעילות והתוצרים של ועדת מסגרות חינוך וטיפול בחודשים האחרונים:

- הוועדה עסקה גיבוש המלצות לשינויים באיכות החינוך והטיפול במסגרות לילדים עד גיל שלוש:
 - (1) הכשרה, קידום ופיתוח מקצועי של צוותי החינוך והטיפול
 - (2) שיפור התקינה: יחס מבוגר ילד, גודל כיתה מרבי
- הוועדה גיבשה המלצות בנושא שיפור איכות הצוותים שהתייחסו להכשרה, הדרכה ופיתוח מקצועי ולשימור וקידום הצוותים:
 - (1) העלאת תנאי הסף ודרישות ההכשרה המחייבות בכניסה לתפקיד
 - (2) הרחבת מספר מוסדות ההכשרה המוסמכים, תוך מתן קדימות למכללות
 - (3) בניית שני מסלולי הכשרה מקבילים לתפקיד אחראית כיתה – מסלול הכשרה ישיר ומסלול מקוצר למחנכות-מטפלות שעברו הכשרת "סוג 1"
 - (4) גיבוש תכנית הדרכות ופיתוח מקצועי מוסדרת בכל אחד מהתפקידים
 - (5) גיבוש מתכונת פיתוח מקצועי שתאפשר למידה של מחנכות-מטפלות תוך כדי עבודה
 - (6) ביצוע תהליכי מיון סדורים לתפקיד אחראית כיתה ומנהלת מעון
 - (7) עדכון והתאמת מסלולי קידום לבעלי התפקידים במעונות
 - (8) העלאת רמות השכר של המטפלות במעונות ה"סמל"
- בהמשך, נדרש לתרגם את המהלכים לתוכנית עבודה רב שנתית, כולל משמעותיות תקציביות ומשמעותיות ארגוניות וניהוליות, תוך התייחסות לפערי כ"א הקיימים כבר כיום.
- הוועדה גיבשה גם המלצות ראשוניות בנושא התקינה שכללו:
 - התאמת הסטנדרטים:
 - צמצום מספר הילדים המרבי בכיתה.
 - צמצום יחס מבוגר-ילד- הסטנדרט האמריקאי כ"כוכב הצפון" בטווח הארוך, הגדרת שלבי ביניים לביצוע בטווח המייד.
 - התאמת גודל הכיתה הפיזי בהתאם לגילאי הילדים.
 - תקצוב: (1) העמדת תקציב ממשלתי עבור כלל ההשלכות כדי שלא יביאו להגדלת התשלום הנדרש מההורים, ו-2) העמדת תקציב בינוי לצורך התאמת המבנים הקיימים ובניית מבנים חדשים עקב צמצום הכיתות.
- התייחסויות והערות מרכזיות שעלו בדיון:
 - בנושא של חלוקה דיכוטומית בין שכר לבין הכשרה צריך לחשוב. כדאי לחבר יחד את נושא ההכשרה והעלאת השכר, כדי להגדיל את הסיכויים שהמהלך יקרה.
 - פרופ' אבי שגיא שוורץ עדכן על מהלך שכר מתבצע בימים אלו למיסוד תואר לגיל הרך. במסגרת המהלך, הכוונה היא לגבש תואר אקדמי מוכר, שאורך הלימודים לקבלתו יארך שנתיים. המהלך כולל שיתוף פעולה בין גורמים רבים לרבות האוניברסיטאות והמכללות האקדמיות לחינוך, והתהליך לשיח עם המועצה להשכלה גבוהה כבר החל.

רשימת המשתתפים בישיבה

חברי מועצה

1. סימה חדד – סגן יו"ר המועצה
2. ד"ר ליזה רובין – משרד הבריאות
3. נחום עידו – משרד הרווחה
4. ורד כרמון – משרד הרווחה
5. טטיאנה סלובודניצקי – משרד האוצר
6. אורי שלומאי – משרד המשפטים
7. אסתר חטב – משרד החינוך
8. חנה שדמי – משרד החינוך
9. מיכל מנקס – מרכז השלטון המקומי
10. פרופ' אבי שגיא שוורץ – אוניברסיטת חיפה
11. ד"ר סלויה סאבא סעדי – המכללה האקדמית לחינוך גורדון
12. ד"ר נעמי מורנו – דיאלוג לגיל הרך
13. הרב יצחק גולדרנופף – רשת "גני ילדים ומעונות יום בית יעקב"
14. רבקה פישמן – החברה למתנ"סים
15. פרופ' צחי גרוסמן – ארגון רופאי הילדים
16. לילי לוינטון – בית איזי שפירא
17. ד"ר הדר ירדני – משרד הבריאות

משתתפים נוספים:

18. דודי דמבינסקי – KPMG
19. אורית שפירו – KPMG